

Sök din
AT-tjänst
här!KLICKA FÖR ATT
SE HELA LISTAN!

ANNONSER

Kardiovaskulära
Vårmetet i
Göteborg
25-27 aprilKLICKA
HÄR!Läkarförbundets
AT-guide
leder dig
rätt

Läkartidningen

Organ för
Sveriges läkarförbundSnabb debatt
enbart på webben!Mest lästa
artiklar...
[Tidningen](#)
[Om LT](#)
[Skriv i LT](#)
[Debatt](#)
[Länkar](#)
[Konferenser](#)
[Platsannonser](#)
[För annonsörer](#)

| sid 3650 | 06-11-15

En blivande klassiker om medicinska uppfinningar

[Kommentera denna artikel!](#)

Det finns inga kommentarer till denna artikel.

Science and technology in medicine. 551 sidor. Författare: Andras Gedeon. Förlag: Springer Science+Media, inc; 2006. ISBN 0-387-27874-5. Recensent: Eskil Dalénius, leg läkare, pensionerad anestesilog, Karlstad.

* När man försöker beskriva den medicinska utvecklingen är det lätt att fokusera på de senaste årtiondena. I själva verket står dessa upptäckter på en solid grund som byggts upp genom många århundraden. Man kan skratta åt den »okunskap« som flydda tiders forskare uppvisade, sedd med dagens ögon. Men var stod vi i dag utan Wrens experiment med intravenös injektion, Scheeles och Priestleys upptäckt av oxygen (vem var egentligen först?) och andra gaser, eller Laënnecs och Poiseuilles metoder för hjärtauskultation respektive blodtrycksmätning?

Gedeon återger 99 banbrytande publikationer, från 1528 till 1975, vilka tillsammans kan sägas utgöra grunden för vår kliniska och vetenskapliga verksamhet i dag. Givetvis kan man i en bok som denna alltid kritisera urvalet, men författaren kommer elegant runt detta problem just genom att välja ut 99 upptäckter i stället för jämnt 100. Med det vill han säga att var och en har frihet att mentalt lägga till den upptäckt han/hon saknar. I mitt eget fall är det Sven Ivar Seldinger, som uppfann den elegantaste metod för kateterisering som någonsin skådats och sedan fortsatte sin gärning som röntgenolog vid länsdelssjukhuset i Mora. (Seldinger lär vara den i omvärlden mest kände svenske forskaren!)

Sverige är representerat med sju författare, däribland Svante Arrhenius och Carl-Gunnar Engström, vilket är hedrande. Avsnittet om C-G Engström beskriver inte bara den oerhörda betydelse som den klassiska Engström-respiratorn hade vid bekämpandet av 1950-talets stora polioepidemier, utan också de senare konstruktioner (Servoventilatorn och Engström Erica), vilka gjorde att Sverige behöll sin tätplats inom ventilorteknologin.

De fantastiska illustrationerna omfattar i många fall förutom författarnas originalbilder även foton som visar hur upptäckten utnyttjas i dag. Därigenom kopplar Gedeon på ett elegant sätt klassisk forskning till dagens kliniska vardag.

Intressant nog är boken, titeln till trots, i grunden ett svenskt verk. Författaren, född 1946, startade sin bana vid Yale-universitetet, men doktorerade 1974 vid Tekniska Högskolan i Stockholm på en avhandling om fortplantning av optiska och akustiska ytvågor. Han är nu verksam i Sverige med utvecklingen av medicinteknisk utrustning för anestesi, intensivvård och kardiologi.

Gedeon har vid produktionen av boken haft stöd av våra vetenskapliga bibliotek och deras personal. Boken avslutas med en utförlig bibliografi över de 99 författarna, skriven av Ove Hagelin, MD h c, välkänd bokhistoriker vid Karolinska institutets bibliotek och konsult vid skapandet av Hagströmerbiblioteket vid KIB.

En kritik är att det är svårt att direkt slå upp någon av författarna. Personregistret i bokens slut är för omfattande om man bara vill hitta t ex artikeln om Fick. Man får 17 sidhänvisningar. Förteckningen i bokens början borde därför även ha innehållit sidnumren.

Detta verk har ingen motsvarighet och kommer att bli en klassiker. Med sitt facila pris platsar boken i varje medicinhistoriskt intresserad kollegas bokhylla, och den bör även vara ett stöd för världens vetenskapsjournalister. Boken är egentligen inte avsedd för sträckläsning, men en regnig sommar skulle jag nog försöka.

[Kommentarer till Läkartidningens artiklar på nätet](#)
[Kommentera denna artikel!](#)

Det finns inga kommentarer till denna artikel.

Läs artikeln som PDF

[Ladda ner Acrobat Reader](#)

Skicka artikeln